

Gradivo za sejo Občinskega sveta Občine Črnomelj v maju 2021

Zadeva: **STRATEŠKI NAČRT BELOKRANJSKEGA MUZEJA METLIKA 2021 – 2026**

Belokranjski muzej Metlika je na Občino Črnomelj v aprilu 2021 podal vlogo za podajo mnenja k predlaganemu Strateškemu načrtu za obdobje 2021 – 2026.

Na podlagi 1. odstavka 35. člena Zakona o uresničevanju javnega interesa za kulturo (Uradni list RS, št. 77/04 – uradno prečiščeno besedilo, 56/08, 4/10, 20/11, 111/13, 68/16, 61/17 in 21/18 – ZNOrg) so naloge direktorja da:

- organizira delo javnega zavoda,
- sprejema strateški načrt,
- sprejema program dela,
- sprejema akt o organizaciji dela po predhodnem mnenju reprezentativnih sindikatov v javnem zavodu,
- sprejema akt o sistemizaciji delovnih mest po predhodnem mnenju, reprezentativnih sindikatov v javnem zavodu,
- sprejema kadrovske načrte,
- sprejema načrt nabav osnovnih sredstev in investicijskega vzdrževanja,
- sprejema druge akte, ki urejajo pomembna vprašanja v zvezi z delovanjem javnega zavoda,
- poroča ustanovitelju in svetu o zadevah, ki lahko pomembno vplivajo na delovanje javnega zavoda,
- pripravi letno poročilo,
- sklepa zavodsko kolektivno pogodbo, če jo zavod ima,
- in druge naloge, določene z ustanovitvenim aktom.

V tretjem odstavku tega člena je navedeno, da je strateški načrt dokument srednjeročnega razvojnega načrtovanja, ki upošteva cilje in prioritete nacionalnega oziroma lokalnega programa za kulturo, program dela pa je njegov letni izvedbeni načrt, katerega sestavni del je finančni načrt.

V nadaljevanju pa četrti odstavek določa, da se strateški načrt sprejme za obdobje petih let, pri čemer lahko vsebuje tudi dolgoročne usmeritve, ki presegajo to obdobje. Strateški načrt javnega zavoda obsega programske usmeritve in predviden obseg programa, organizacijske usmeritve, opredelitev investicij in investicijskega vzdrževanja ter podlage za kadrovske načrte, ki vključujejo tudi predvidene zunanje sodelavce. K strateškemu načrtu je treba pridobiti predhodno mnenje ustanoviteljev in večinskega financerja javnega zavoda.

Direktorica Belokranjskega muzeja Metlika je s svojimi sodelavci pripravila Strateški načrt Belokranjskega muzeja Metlika in je priloga te obrazložitve.

Ministrstvo za kulturo RS, kot večinski financer javnega zavoda ugotavlja, da Strateški načrt sledi namenu zaradi katerega je javni zavod ustanovljen, kot izhaja iz Zakona o varstvu kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 16/08, 123/08, 8/11, 30/11, Odl.US: U-I.297/08-19, 90/12, 111/13, 32/16, in 21/18 – ZNOrg) in Odloka o ustanovitvi javnega zavoda Belokranjski muzej Metlika (Uradni list RS, št. 47/09). Ministrstvo ugotavlja, da je Strateški načrt skladen z določbami četrtega odstavka 35. člena ZUJK. Predhodno mnenje ministrstva, izdano 15.04.2021, je priloga te obrazložitve.

PREDLOG SKLEPA:

Občinski svet Občine Črnomelj daje pozitivno mnenje k predlaganemu Strateškemu načrtu javnega zavoda Belokranjski muzej Metlika za obdobje od 2021 do 2026.

Številka: 621-4/2021

Pripravila:
Alenka Fabjan, OU

Predlagatelj:
Andrej Kavšek, župan

MNENJE ODBORA ZA DRUŽBENE DEJAVNOSTI:

Na svoji 16. redni seji dne 12.05.2021, je Odbor za družbene dejavnosti obravnaval gradivo »STRATEŠKI NAČRT BELOKRANJSKEGA MUZEJA METLIKA 2021 - 2026«. Odbor za družbene dejavnosti predlaga Občinskemu svetu Občine Črnomelj, da sprejme sledeči sklep:

Občinski svet daje pozitivno mnenje k predlaganemu Strateškemu načrtu javnega zavoda Belokranjski muzej Metlika za obdobje od 2021 do 2026.

Predsednica Odbora za družbene dejavnosti:
Vesna Fabjan, l.r.

Skladno s četrtrim odstavkom 35. člena Zakona o uresničevanju javnega interesa za kulturo (Uradni list RS, št. 77/07 - uradno prečiščeno besedilo, 56/08, 4/10, 20/11, 111/13, 68/16, 61/17 in 21/18 – ZNOrg) in Odlokom o ustanovitvi javnega zavoda Belokranjski muzej Metlika (Uradni list RS, št. 47/09) je direktorica Belokranjskega muzeja Metlika sprejela

**STRATEŠKI NAČRT
BELOKRANJSKEGA MUZEJA METLIKA
2021 – 2026**

1. člen

S strateškim načrtom Belokranjski muzej Metlika oblikuje jasno opredeljeno celostno politiko delovanja in razvoja zavoda.

2. člen

Strateški načrt Belokranjskega muzeja Metlika je petletni plan (2021 – 2026), ki ga omejujeta 70-letnica in 75-letnica muzeja.

3. člen

Vsebina strateškega načrta je naslednja:

- osnovni podatki,
- nastanek in zgodovina,
- poslanstvo in vizija,
- zbiralna politika,
- naloge in cilji,
- terminski načrt investicij 2021 – 2026,
- terminski načrt stalnih razstav 2021 – 2026,
- dodatek: analiza stanja 2011 – 2021 (število inventariziranih predmetov, število obiskovalcev, prihodki).

4. člen

Pri oblikovanju strateškega načrta so z direktorico sodelovali strokovni delavci muzeja in zunanji sodelavci (kustosi drugih muzejev in galerij, arhitekti, konservatorji...).

5. člen

Pravna podlaga za oblikovanje načrta so predpisi s področja kulture in smernice Ministrstva za kulturo RS.

6. člen

Predhodno mnenje k strateškemu načrtu so podali: Ministrstvo za kulturo RS (15. 04. 2021), Občina Metlika (_____), Občina Črnomelj (_____) in Občina Semič (_____).

7. člen

Na Strateški načrt Belokranjskega muzeja Metlika 2021 – 2026 je dal soglasje Svet Belokranjskega muzeja Metlika na svoji _____.

8. člen

Strateški načrt Belokranjskega muzeja Metlika 2021 – 2026 je sprejela direktorica dne _____.

Številka: 1-4/2021

Andreja Brancelj Bednaršek
direktorica Belokranjskega muzeja

**STRATEŠKI NAČRT
BELOKRANJSKEGA MUZEJA
METLIKA
(predlog)**

2021 – 2026

V Metliki, marca 2021

OSNOVNI PODATKI

Ime: **Belokranjski muzej Metlika**

Skrajšano ime: **BMM**

Naslov sedeža: **Trg svobode 4, 8330 Metlika (Metliški grad)**

Status: **javni zavod s pooblastilom za izvajanje državne javne službe muzejev
(sklep Vlade Republike Slovenije št. 62100-1/2003/24 z dne 19. 3. 2013)**

Ustanovitelji: **Občina Metlika, Občina Črnomelj, Občina Semič**

Odlok o ustanovitvi: **Odlok o ustanovitvi javnega zavoda Belokranjski muzej Metlika
(Uradni list RS, št. 47/09)**

Matična številka: **5052149**

Davčna številka: **23901233**

Transakcijski račun: **0127 3603 0378 057**

Število zaposlenih na dan 1. 2. 2021: **9 (7 financiranih iz državnega proračuna,
2 financirana iz občinskih proračunov)**

Število inventariziranih predmetov na dan 31. 12. 2020: **21.725**

Stalne razstave na štirih lokacijah:

- **v Metliškem gradu**
- **v Spominski hiši Otona Župančiča v Vinici**
- **v Muzejski hiši v Semiču**
- **v Galeriji Kambič v Metliki**

Upravljanje s premičnim premoženjem: zajeto v **inventarnih knjigah in muzejskih zbirkah**

Upravljanje z nepremičnimi, ki so last Občine Metlika:

- **Grad Metlika, Trg svobode 4, Metlika, parc. št. 519 k.o. 1515,**
v katerem se nahajajo osrednji razstavnici in upravni prostori Belokranjskega muzeja
- **Galerija Kambič, CBE 51, Metlika, parc. št. 572 k.o. 1515,**
v kateri se poleg stalnih razstav nahajajo prostori za občasne razstave Belokranjskega muzeja

NASTANEK IN ZGODOVINA

Misel, da bi Bela krajina dobila muzej, je bila tu živa že od leta 1910, ko je bil v Črnomlju osnovan odbor Društva za spoznavanje Bele krajine, ki naj bi pripravil vse potrebno za ustanovitev Belokranjskega muzeja. Vendar ideja takrat ni bila uresničena, niti ne leta 1933, ko je bil v Metliki pri Tujskoprometnem društvu osnovan muzejski odsek, ki naj bi ponovno skušal muzej spraviti v življenje. Zanj so namenili opuščeno precej dotrajano Martinovo cerkev na robu Metlike in jo v glavnem tudi obnovili. Dobro zastavljeno delo pa je prekinila druga svetovna vojna. Šele po njej, potem ko je bilo leta 1949 v Metliki ustanovljeno Muzejsko društvo, se je zadeva spet premaknila. Odboru društva, ki mu je predsedoval profesor nižje gimnazije v Metliki Jože Dular, je bila naložena naloga, da ustanovi Belokranjski muzej. Člani so začeli intenzivno zbirati predmete in drugo gradivo, in na občnem zboru v decembru 1950 so sklenili, da bo društvo odprlo muzej že prihodnjo pomlad. In res, 1. maja 1951 je Muzejsko društvo ob navzočnosti predstavnikov ljudske oblasti in mnogih domačinov odprlo Belokranjski muzej, ki je v dveh proštijških sobah pokazal obiskovalcem prve zamatke arheološke, kulturnozgodovinske in etnološke zbirke, medtem ko so bili v sobi mestne hiše razstavljeni predmeti narodnoosvobodilnega boja.

Bili so torej težavni začetki, prišli pa so boljši časi, ko se je muzej preselil v metliški grad, od koder so se postopoma izselile razne ustanove in zasebne stranke. V njem so leto za letom obnovili vse prvo nadstropje in ga namenili stalni razstavi. Belokranjski muzej je prevzel v svojo upravo tudi spominsko zbirko Otona Župančiča v Vinici in krajevno muzejsko zbirko v Semiču. V letu 1981 so v metliškem gradu odprli še Ganglovo razstavišče za občasne razstave.

Muzeju je prvih trideset let ravnateljaval profesor Jože Dular. Čeprav po izobrazbi slavist, je imel izreden smisel za muzejsko delo. Poleg tega, da je bil ravnatelj, je opravljal dela kustosa, dokumentalista, bibliotekarja, hodil je po terenu, zapisoval, fotografiral. Navezal je stike z mnogimi slovenskimi muzealci, zlasti pa je bila vidna njegova vloga pri strokovnem in prijateljskem povezovanju Belokranjskega muzeja s Posavskim muzejem iz Brežic, Dolenjskim muzejem iz Novega mesta, Galerijo Božidar Jakac iz Kostanjevice na Krki in Knjižnico Mirana Jarca iz Novega mesta.

Tudi delo Dularjevega naslednika profesorja Zvonka Rusa, ki je bil ravnatelj muzeja naslednjih petnajst let, je bilo usmerjeno na vse strani. Bil je kustos in ravnatelj, vodič in postavljalca razstav. Veliko moči je namenil obnovi metliškega gradu, ki je po njegovi zaslugi začel spreminjati podobo.

Vodstvo Belokranjskega muzeja je leta 1996 prevzela Andreja Brancelj Bednaršek, ki se je zavedala pomembnosti jasnih ciljev in vizije muzeja, zato je začrtala tudi dolgoročni plan, ki so ga delavci muzeja v naslednjih letih bolj ali manj uspešno uresničevali. Najbolj viden uspeh tega obdobja je bil začetek celovite prenove metliškega gradu, ko so v njem potekala največja obnovitvena dela v zadnjih dvesto letih. Finančno sta projekt podprla Občina Metlika in Ministrstvo za kulturo RS.

Belokranjski muzej se ponaša z državnim odlikovanjem Častni znak svobode Republike Slovenije. Ob petdesetletnici delovanja leta 2001 ga je odlikoval takratni predsednik Republike Slovenije Milan Kučan.

V letih od 2002, ko je muzej sprejel v upravljanje še Galerijo Kambič z bogato donacijo, do 2005 je sledila prenova obsežne stalne razstave v metliškem gradu, ki pa vse do danes ni bila zaključena, saj ni zajela arheološke in likovne zbirke Belokranjskega muzeja.

Iz Strateškega načrta Belokranjskega muzeja Metlika 2011 – 2021 so bili nekateri cilji uresničeni, nekateri na pol, nekaj pa jih je ostalo na papirju, predvsem tisti, ki bi jih muzeju morali pomagati finančno realizirati drugi (Ministrstvo za kulturo RS, Občina Metlika, ...).

Ker v muzeju še vedno niso zasedena vsa delovna mesta, ki jih predvideva Pravilnik o organizaciji dela in sistemizaciji delovnih mest Belokranjskega muzeja Metlika (2018), ohranjamo timsko obliko dela, kar pomeni, da ob večjih razstavnih in drugih projektih »stopimo skupaj«. Le tako namreč lahko pridemo do zadovoljivih rezultatov, ki jih ocenjujejo obiskovalci muzeja in drugi uporabniki naših storitev. Da smo zaupanja vredna ustanova, pa gotovo dokazujejo številne, tudi zelo dragocene donacije, ki jih je bilo v zadnjem desetletju res veliko.

V zadnjih letih je Belokranjski muzej uspel prenoviti stalne razstave v Vinici, Semiču in v Galeriji Kambič v Metliki, in sicer v dogovoru z občinami ustanoviteljicami, ki so prevzele finančno breme prenove stavb, v katerih se razstave nahajajo. Ni pa bilo v tem obdobju žal nobenega napredka pri nadaljevanju obnove metliškega gradu, kar posledično pomeni, da muzej ne more uresničiti vseh svojih ciljev. Na dvigalo (projekt je pripravljen) čakamo že dvajset let, zato smo še vedno »neprijazni« do gibalno oviranih obiskovalcev.

Belokranjski muzej je postal prepoznaven tudi po svojih večjih letnih občasnih razstavah, ki jih spremljajo katalogi ter bogat pedagoški in andragoški program. V muzejski knjižni zbirki *Belokranjska dediščina* je do sedaj izšlo devet publikacij, v zbirki *Belokranjski muzej za mlade* pa osem.

V letu 2013 je Vlada Republike Slovenije Belokranjskemu muzeju Metlika podelila pooblastilo za opravljanje državne javne službe muzejev za področji etnologije in zgodovine in ga v letu 2021 razširila še na področji arheologije in likovne umetnosti. Za razvoj muzeja je to izjemno pomembno, saj bo kot pristojni muzej lahko samostojno pokrival našeta področja na območju vseh treh belokranjskih občin.

Rezultat dolgoletnih prizadevanj Belokranjskega muzeja pa je tudi zaposlitev kustosa arheologa, ki ga je odobrilo Ministrstvo za kulturo RS v januarju 2021. Tako bo za arheološko dediščino Bele krajine končno ustrezno poskrbljeno.

POSLANSTVO IN VIZIJA

Poslanstvo Belokranjskega muzeja je skrb za belokranjsko premično kulturno dediščino. Muzej izvaja javno službo evidentiranja, zbiranja, dokumentiranja, raziskovanja, varovanja, hranjenja, konserviranja in restavriranja, predstavljanja in populariziranja premične kulturne dediščine na območju Bele krajine oziroma treh belokranjskih občin Metlike, Črnomlja in Semiča.

Belokranjski muzej kot splošni regionalni muzej predstavlja vez med preteklostjo in sedanjostjo zlasti v izobraževalnih procesih, ko s stalnimi in občasnimi razstavami, založniško dejavnostjo ter pedagoškimi, andragoškimi in popularizacijskimi programi prispeva k utrjevanju narodne zavesti in regionalne identitete. Njegova skrb za dediščino je v obmejni pokrajini še toliko pomembnejša.

Belokranjski muzej ima štiri stalne razstave na štirih lokacijah (*Bela krajina v odsevu sedmih tisočletij* v metliškem gradu, *Oton Župančič in drugi zaslužni Belokranjci* v Spominski hiši Otona Župančiča v Vinici, *Semič v dvajsetih slikah* v Muzejski hiši v Semiču, *Ljubiteljev zaklad* v Galeriji Kambič v Metliki) ter Ganglovo razstavišče v metliškem gradu in pritličje Galerije Kambič za občasne razstave.

Vizija Belokranjskega muzeja temelji na profesionalnem in strokovnem delu z jasno opredeljenimi cilji, ki vključujejo drzne ideje, ambiciozne načrte in ustvarjalni nemir, saj brez vsega tega ni razvoja. S skrbnim beleženjem in zanimivo predstavitvijo bogate dediščine želi muzej vzbujati spoštovanje do tega kulturno pestrega in zgodovinsko pomembnega prostora.

Razvojni potencial Bele krajine se gotovo kaže v kulturnem turizmu. Pri poudarjanju vrednot, ki jih je najti v prepoznavni nepremični, premični in nesnovni dediščini, je vloga Belokranjskega muzeja ključna in se je ne sme spregledati.

Čeprav je muzej že postal središče, ki s svojimi informacijami pomaga oblikovati kritično razmišljanje o preteklosti in sedanjosti tako pri strokovnjakih kot tudi pri šolajoči se mladini in drugih vedoželjnih obiskovalcih, si nenehno postavlja nove izzive, širi svoje zbirke in aktivnosti ter ostaja nosilec muzejske dejavnosti v Beli krajini tudi v prihodnje. Dejstva, da Belokranjski muzej deluje v dobrobit širše družbene skupnosti, ne sme zaobiti nobena razvojna vizija lokalnih skupnosti.

ZBIRALNA POLITIKA

Zbiralna politika Belokranjskega muzeja temelji na poreklu ali kakršni koli drugi povezavi predmetov in arhivskega gradiva z Belo krajino, ki je posebna tako v geografskem, naravoslovnem kot etničnem, kulturološkem in zgodovinskem pogledu.

Kdo vse so bili prebivalci pokrajine med Kolpo in Gorjanci niti ne vemo točno, so pa najstarejši ohranjeni predmeti, ki so jih uporabljali, iz časa mlajše kamene dobe. Od takrat (sredi 5. tisočletja pr. Kr.) so tu živela razna ljudstva, ki so za seboj puščala sledi, danes vidne v zbirkah Belokranjskega muzeja.

Največ predmetov in drugega gradiva je povezanih z Belokranjci. To so potomci slovenskih srednjeveških naseljencev in južnoslovanskih beguncev (Uskokov), ki so se pred turško nevarnostjo začeli sem priseljevati v začetku 16. stoletja. Ime Beli Kranjci se je pojavilo v prvi polovici 19. stoletja po tedaj tu splošni beli noši in ti prebivalci jugovzhodnega dela nekdanje dežele Kranjske so dali ime celi pokrajini.

Za območje današnje Bele krajine je značilna narodnostna, jezikovna in verska raznorodnost prebivalcev. Tu živijo Slovenci, Hrvati in Srbi, ki govorijo slovenska, hrvaška in srbska narečja, po veroizpovedi pa so rimski katoličani, uniati in pravoslavci. Od 14. stoletja do začetka druge svetovne vojne so na zahodu pokrajine živeli še nemški kolonisti – Kočevarji, prebivalci Bele krajine pa so že nekaj stoletij tudi Romi.

Zbiranje predmetov in drugega gradiva se zato navezuje na vse našete znane ali neznanne prebivalce tega območja skozi ves zgodovinski razvoj. Pri tem upoštevamo definicijo iz Statuta mednarodnega muzejskega sveta (ICOM), da je muzej za javnost odprta nepridobitna stalna ustanova v službi družbe in njenega razvoja, ki zaradi preučevanja, vzgoje in razvedrila pridobiva materialne dokaze o ljudeh in njihovem okolju, jih hrani, raziskuje, o njih daje informacije in jih razstavlja.

V tem istem statutu so muzejske zbirke opredeljene kot pomembna javna dediščina, ki ima poseben pravni status in je zavarovana z mednarodno zakonodajo. Zbirke je treba dokumentirati v skladu z veljavnimi strokovnimi standardi. Dokumentacija mora vsebovati podrobno identifikacijo in opis vsakega muzejskega predmeta, njegove povezave, izvor, stanje, obdelavo in sedanjo lokacijo.

Zbirke Belokranjskega muzeja

- a) osnovne zbirke: arheologija, kulturna zgodovina, umetnostna zgodovina (likovna umetnost), etnologija, novejša zgodovina
- b) dodatne zbirke: lapidarij, numizmatika, plakati, razglednice, negativni na steklu, tehnika, diapozitivi, naravoslovje
- c) posebna zbirka: donacija Kambič (slike, kipi, pohištvo, ure, slike na steklu, predmeti uporabne umetnosti)

Način zbiranja

- a) odkup: izjemno pomemben predmet, ki zapolnjuje vrzel v okviru celotne zbiralne politike muzeja (na predlog strokovnih delavcev muzeja o odkupu odloča direktor)
- b) dar: prevladujoči način zbiranja posameznih predmetov in drugega gradiva
- c) donacija: pridobivanje zaokroženih zbirk z darilnimi pogodbami

Skrb za predmet

- a) dokumentacija predmeta (akcesija, inventarizacija)
- b) konserviranje, restavriranje predmeta
- c) mesto hrambe predmeta (stalna razstava, depo – občasne razstave)
- d) zavarovanje predmeta
- e) posojanje predmeta (v skladu s pravilnikom)

V Belokranjskem muzeju, ki skrbi za belokranjsko premično kulturno dediščino, se zavedamo pomena muzealij in odgovornosti za varstvo zbirk, še toliko bolj, ker je bila večina predmetov, ki jih hranimo, muzeju podarjena. Naša dolžnost je, da muzejske predmete ter arhivsko in knjižnično gradivo iz belokranjskega kulturnega okolja z vsem spoštovanjem zapustimo prihodnjim rodovom.

NALOGE IN CILJI

V skoraj sedemdesetletnem delovanju se je Belokranjski muzej razvil v pomembno kulturno ustanovo, edino te vrste v Beli krajini. Za dediščino, ki mu je zaupana v varstvo, skrbi skladno s poslanstvom in zakonodajo. Njegovo javno službo in letne odobrene programe financirajo Ministrstvo za kulturo RS (približno 70%), občine ustanoviteljice (približno 20%) in muzej iz lastnih sredstev (približno 10%). Sredstva, namenjena za najemnine, zavarovanja in investicije zagotavljajo občine ustanoviteljice v razmerju, opredeljenem v medsebojnem dogovoru.

Belokranjski muzej je vse bolj prepoznaven po svojih razstavah, občasnih in stalnih, ki jih obiskujejo domačini in tujci, odrasli in mladina. Razstav za »vse čase« danes ne poznamo več, čeprav jim še vedno rečemo stalne. Moramo jih dopolnjevati z novimi artefakti, jih posodabljati in z njimi nagovarjati raznoliko občinstvo. Za postavitev razstav, ki so ogledalo vsakega muzeja, pa je potrebno imeti ideje, veliko znanja in sredstev ter seveda primerne prostore. Zato je pomembno, da bodo financerji, tako Ministrstvo za kulturo RS kot občine ustanoviteljice, Belokranjskemu muzeju tudi v prihodnje stali trdno ob strani, mu pomagali reševati probleme in ga vzpodbujali pri uresničevanju letnih načrtov in dolgoročno zastavljenih ciljev.

Naloge in cilji:

- nemoteno izvajati javno službo v skladu s poslanstvom in pooblastilom Vlade Republike Slovenije

Belokranjski muzej Metlika je pooblaščen muzej za opravljanje državne javne službe muzeja za področja arheologije, etnologije, likovne umetnosti in zgodovine. To je njegova temeljna in najpomembnejša naloga, ki opravičuje tudi obstoj muzeja.

- nadaljevati s prenovo in razširitvijo stalne razstave v metliškem gradu (pogojeno z dokončanjem prenove metliškega gradu)

Prenova in razširitev stalne razstave je zastala, ker je odvisna od dokončanja prenove metliškega gradu. Zasnovali smo jo na novo in jo poimenovali *Bela krajina v odsevu sedmih tisočletij*. Razširjena bo s predstavitvijo belokranjske arheološke dediščine in postavitvijo izbora del iz likovne zbirke Belokranjskega muzeja.

- prenoviti obstoječe depoje in skupaj z ustanovitelji poiskati trajne depojske prostore

Depoji so gotovo eden večjih problemov Belokranjskega muzeja. Trenutno težave rešujemo z najemom prostorov v tovarni Beti, kamor smo lahko spravili tudi večje predmete. Vendar prostori niso opremljeni v skladu s Pravilnikom o varovanju in hranjenju nacionalnega bogastva in muzejskega gradiva ... (Ur. l. RS, št. 47/2012). Občina Metlika nam je prisluhnila in nam je pripravljena pomagati. Skrb za depoje in arhive mora biti enako pomembna kot za razstave, saj bomo le tako dediščino lahko ohranili zanamcem.

- nadgraditi sistem varovanja in ga vzpostaviti, kjer ga še ni

Žal še vedno nimamo v vseh prostorih vzpostavljenega sistema varovanja, zato stremimo k temu, da ga nadgradimo povsod, kjer potekajo obnovitvena dela.

- nadaljevati z digitalizacijo muzejskih predmetov in drugega gradiva

Za dokumentiranje uporabljamo računalniški program Galis. Odločili smo se, da bomo vse zbirke ponovno inventarizirali in digitalizirali. Delo je zahtevno in zamudno, toda trudimo se, da vsako leto poleg tekoče pridobljenih predmetov obdelamo tudi vsaj eno zbirko za nazaj.

- evidentirati in inventarizirati premično arheološko dediščino Bele krajine

Po dolgoletnih prizadevanjih je Ministrstvo za kulturo Belokranjskemu muzeju odobrilo zaposlitev kustosa arheologa, ki bo financiran iz državnega proračuna. Tako ima Bela krajina po 45 letih zopet strokovnjaka, ki se bo v celoti posvečal belokranjski arheološki dediščini.

- povečati število zaposlenih

Čeprav nam je v zadnjih letih uspelo povečati število zaposlenih, pa v skladu s Pravilnikom o organizaciji dela in sistemizaciji delovnih mest Belokranjskega muzeja Metlika (2018) vsa delovna mesta še niso zasedena.

- izvajati pedagoške in andragoške programe

Pedagoška dejavnost postaja vse pomembnejša, saj imamo muzeji vidno vlogo v vzgojnoizobraževalnih procesih. Poleg delavnic in učnih ur snujemo vedno nove oblike aktivnosti, ki nas bodo še bolj povezale s šolami in posamezniki.

- poskrbeti za obiskovalce s posebnimi potrebami (pogojeno z dokončanjem prenove metliškega gradu)

Pred časom je v enem od časopisov pisalo, da Belokranjski muzej ni prijazen do gibalno oviranih ljudi. Res je. Tega se zavedamo, zato smo že pred dvajsetimi leti v projektu obnove gradu predvideli dvigalo. Žal to še vedno ni realizirano. Ker mora biti tudi hendikepiranim ljudem omogočen dostop do kulture in kulturne dediščine, od Občine Metlika, lastnice metliškega gradu, pričakujemo, da bo investicijo izvedla čim prej.

- svojo dejavnost še bolj povezati s turizmom, intenzivno delati na področju odnosov z javnostjo in z mediji

Belokranjski muzej je in mora ostati pika na i turistični ponudbi Bele krajine. Kot edini tovrstni muzej v regiji nima konkurence, ampak ga drugi primerljivi ponudniki v turizmu lahko le dopolnjujejo.

TERMINSKI NAČRT INVESTICIJ 2021 – 2026

Terminski načrt investicij za opredeljeno petletno obdobje je v celoti odvisen od Občine Metlika, ki je lastnica stavb, s katerimi upravlja Belokranjski muzej.

METLIŠKI GRAD

Naši predlogi sledijo projektom, ki jih je dal izdelati in jih je financiral Belokranjski muzej, in sicer:

- Adaptacija gradu, PGD, PZI, 1998
- Projekt sanacije in protipotresne ojačitve konstrukcije objekta Grad Metlika, 2002 in
- Projekt za ureditev dvorišča in hodnikov, PZI, 2007.

V letu 2010 je Občina Metlika pripravila še projekt Metliški grad – nadaljevanje obnovitvenih del, PZI, 2010.

Sredi leta 1999 se je začela velika obnova metliškega gradu, ki sta jo v enakih deležih financirala Občina Metlika in Ministrstvo za kulturo RS. Zamenjano je bilo celotno ostrešje in kritina gradu, vsi stropovi in stavbno pohištvo prvega nadstropja. Delavci muzeja so v glavnem sami, z malo zunanje pomoči, preselili stalno razstavo z nekaj tisoč predmeti, arhiv z nekaj deset tisoč kosi gradiva, knjižnico z nekaj tisoč knjigami, del depojev in upravne prostore muzeja. To je bil zanje velik miselni in fizični napor. Muzej je delal v izjemnih razmerah, saj se je obnova zavlekla do maja 2000, potem pa je bilo treba sanirati še električno napeljavo in del parketa.

Metliški grad je z novo streho dobil veliko in uporabno podstrešje, kar je za Belokranjski muzej pomenilo, da bo lahko rešil vsaj del prostorske stiske.

V naslednjih letih se dela žal niso nadaljevala po naših željah. Razumeli smo finančne (ne)zmožnosti Občine Metlika in bili pripravljeni počakati na »boljše čase«. Zdaj, po dvajsetih letih, pa smo prepričani, da bi bilo že s stališča »dobrega gospodarja« smotrno obnovo zaključiti. Ostala je na tri četrt poti, zaradi ne dokončanja pa ima Belokranjski muzej »zvezane roke« pri uresničevanju svojih razvojnih ciljev.

2021 sanacija tal v prvih treh prostorih nove stalne razstave Arheološko bogastvo Bele krajine (projekt je pripravljen)

2022 izvedba dvigala, stopnic in nove recepcije v pritličju ter sanitarij na podstrešju gradu (projekt je pripravljen)

2023 izvedba notranje in zunanje fasade gradu ter sanitarij v pritličju gradu (projekt je pripravljen, potrebno ga je revidirati)

2024 ureditev dvorišča in pritličnih arkadnih hodnikov (projekt je pripravljen, potrebno ga je finančno uskladiti)

2025 ureditev okolice gradu

(projekta še ni, pripraviti ga je potrebno v skladu s pogoji Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije, OE Novo mesto)

GALERIJA KAMBIČ METLIKA

Galerija Kambič, metliški hram umetnosti, je v dvajsetih letih delovanja postala prepoznavna v Sloveniji in tujini. Njena stalna razstava donacije akademika prof. dr. Vinka Kambiča in primadone Vilme Bukovec, ki je prav gotovo zbirka nacionalnega pomena, vedno znova navdušuje obiskovalce vseh starosti in narodnosti. Velik odmev pa doživljajo tudi občasne razstave v pritličju galerije, ki jih izbiramo res skrbno in tako sledimo želji donatorjev, da je ponudba Galerije Kambič na najvišjem kulturnem nivoju.

2021 izdelava projekta za ureditev prostora TIC-a v prizidku (garaži) ob galeriji (pripraviti ga je potrebno v skladu s pogoji Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije, OE Novo mesto)

Belokranjski muzej je z dopisom Občini Metlika že leta 2016 predlagal, da se Turistično informacijski center iz metliškega gradu preseli v »garažo« Galerije Kambič, kar je utemeljil z naslednjimi razlogi:

- primernejša lokacija ob glavni cesti,
- parkirišče v bližini,
- racionalizacija stroškov zaposlenih v TIC-u in Galeriji Kambič,
- sprostitev prostora TIC-a v gradu, ki ga Belokranjski muzej nujno potrebuje za preselitev svoje muzejske knjižnice.

2022 ureditev prostora TIC-a v prizidku (garaži) Galerije Kambič

2023 obnova fasade Galerije Kambič

2024 ureditev okolice Galerije Kambič (klopi, ...)

2025 ureditev večnamenskega prostora »pod kostanji« nasproti Galerije Kambič

DEPO BETI METLIKA

Med prioritetskimi nalogami Belokranjskega muzeja je posebej pomembna prenova in razširitev depojev. Prostori, ki jih uporabljamo v te namene v Metliškem gradu, so premajhni in zato prenatrpani. Občina Metlika nam je priskočila na pomoč z dodelitvijo skladišča v industrijski coni Beti, kamor smo lahko spravili tudi večje predmete. V skladu s Pravilnikom o varovanju in hranjenju nacionalnega bogastva in muzejskega gradiva... (Ur. l. RS, št. 47/2012) pa bo potrebno skladišče čim prej ustrezno obnoviti in opremiti.

2021 – 2025 - obnova skladišča (streha, elektroinstalacije, napeljava vode)

- oprema skladišča (protipožarni in protivlomni javljalniki, ureditev mikroklima, oprema konservatorske delavnice in sanitarij)

**TERMINSKI NAČRT STALNIH RAZSTAV
2021 – 2026**

V skladu z vsebinsko zasnovano stalnih razstav, zapisano v Strateškem načrtu Belokranjskega muzeja Metlika 2011 – 2021, so bili realizirani vsi predlogi v Spominski hiši Otona Župančiča v Vinici, v Muzejski hiši v Semiču in v Galeriji Kambič v Metliki. Čeprav posamezno lokacijo povezujemo z eno stalno razstavo, pa le-to tvori več vsebinskih sklopov. Tako si obiskovalci v Vinici ogledajo tri razstave, v Semiču prav tako tri in v Galeriji Kambič dve.

Zadovoljni smo, da nam je v omenjenem obdobju s pomočjo Ministrstva za kulturo RS in predvsem občin ustanoviteljic uspelo prenoviti, posodobiti in na novo postaviti osem stalnih razstav. Kolikor smo lahko, smo sledili smernicam sodobne muzeologije, vseskozi pa je naše temeljno vodilo, da mora biti vsaka stalna razstava Belokranjskega muzeja »enkratna in neponovljiva«.

Neuresničenih pa je žal ostalo več načrtov, ki smo jih imeli v metliškem gradu. Vzrok so nerealizirane investicije Občine Metlika. Postavili smo lahko le eno novo stalno razstavo, posvečeno zadnjemu metliškem graščaku Josipu Savinšku, ki smo se mu poklonili z ambientalnim prikazom »njegove delovne sobe«.

Občina Metlika bo po dvajsetih letih morala nadaljevati in končati obnovo metliškega gradu. Belokranjski muzej pa bo poskrbel, da bo do 75-letnice muzeja prenovljena in dopolnjena tudi stalna razstava, ki smo jo zasnovali na novo in jo poimenovali *Bela krajina v odsevu sedmih tisočletij*. Raztezala se bo na 1300 m² in bo obiskovalce seznanjala z zgodovino in dediščino tega posebnega kulturnega prostora.

2021 Bela krajina v odsevu sedmih tisočletij

Arheološko bogastvo Bele krajine
(načrt je pripravljen!)

2022 Bela krajina v odsevu sedmih tisočletij

kulturnozgodovinski del stalne razstave
(načrt še ni pripravljen)

Glede na potek investicij v metliškem gradu bo delne prenove deležna tudi stalna razstava. Kulturnozgodovinski del, zlasti srednji vek, bo potrebno dopolniti z novimi dognanji raziskovalcev tega obdobja.

2023 Bela krajina v odsevu sedmih tisočletij

etnološki del stalne razstave
(načrt še ni pripravljen)

Etnološka zbirka, ki je po številu predmetov največja med zbirkami Belokranjskega muzeja, bo deležna delne spremembe tlorisa, zato jo bo potrebno preoblikovati.

2024 Bela krajina v odsevu sedmih tisočletij

zbirki novejšje zgodovine in tehnike

(načrt še ni pripravljen)

Če bo obnova metliškega gradu sledila načrtom, bosta največjih sprememb stalne razstave deležni zbirki novejšje zgodovine in tehnike.

lapidarij

Po ureditvi grajskega dvorišča in pritličnih arkadnih hodnikov bo potrebno na novo postaviti lapidarij – zbirko kamnitih spomenikov Belokranjskega muzeja.

2025 Bela krajina v odsevu sedmih tisočletij

Poklon umetnosti

(načrt je pripravljen)

Prenovljeno podstrešje metliškega gradu smo v muzeju »razdeli« na dva dela: interni, katerega prostore smo namenili arhivu in depojem (uredili in opremili smo jih v glavnem z lastnimi sredstvi), drugi del pa je javni. Ta še vedno čaka na realizacijo pripravljenega projekta, ki poleg večnamenske dvorane (pod stekleno streho) predvideva postavitev nove likovne razstave z izbranimi deli iz likovne zbirke Belokranjskega muzeja. Razstava, ki bo posebej izpostavila metliškega rojaka, izjemnega slovenskega kiparja Alojza Gangla, je po sodobnih merilih zasnovana tudi z multimedijskimi interaktivnimi vsebinami.

V predlaganem terminskem načrtu lahko pride tudi do zamenjav. Uresničitev pa je v največji meri odvisna od poteka investicijskih del v metliškem gradu.

**ANALIZA STANJA
(2011 – 2021)**

Za analizo, ki je pomembna za načrtovanje dolgoročnih ciljev in strateških odločitev, smo izbrali naslednje podatke iz obdobja zadnjih desetih let:

- število inventariziranih predmetov

(povprečno število pridobljenih predmetov na leto je 705, kar je veliko: veliko glede na število zaposlenih, ki jih morajo obdelati in veliko glede na premajhne in neustrezne depoje, ki jih je potrebno čim prej urediti in opremiti)

- število obiskovalcev

(za mnoge je to najpomembnejši podatek, je pa bila v koronskem letu 2020 priložnost pokazati, kaj vse delamo v muzejih poleg tega, da sprejemamo obiskovalce; naši načrti so vsekakor usmerjeni k ljudem in k zavedanju, da je muzej pomembno stičišče kulturnega dogajanja, ki lahko prispeva h kakovosti življenja; pregled števila obiskovalcev pokaže rahlo rast, seveda pa s tem nismo zadovoljni; strategijo kulturnega turizma v Beli krajini bo potrebno zasnovati celostno ter poudariti nosilce in prioritete)

- prihodki

(za nemoteno delo in razvoj muzeja so gotovo pomembni stabilni in redni prihodki; iz analize je razbrati, da se razmerja med prihodki iz državnega proračuna, občinskih proračunov in lastnimi prihodki v zadnjih desetih letih, razen zadnjega leta, niso bistveno spremenila; razmerje 70:20:10 odstotkov bi želeli ohraniti tudi v prihodnje, pri čemer bo verjetno najtežje zagotavljati predviden odstotek lastnih sredstev; da ga bomo lahko dosegli, so potrebne nove razstave, nova muzejska trgovina, nove aktivnosti, razširjena ponudba; Metliški grad za vse to ponuja veliko možnosti, le dokončati je potrebno njegovo obnovo)

ŠTEVILO INVENTARIZIRANIH PREDMETOV

		2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
1.	arheologija	852	2378	3093	3095	3096	3096	3096	3145	3207	3705
2.	etnologija	5490	5563	5664	5760	5844	5869	5889	6004	6049	6068
3.	umetnostna zgodovina	954	956	980	986	1038	1038	1039	1102	1107	1162
4.	kulturna zgodovina	3154	3157	3158	3173	3206	3276	3347	3363	3404	3648
5.	novejša zgodovina	1237	1249	1262	1370	1380	1396	1453	1478	1486	1555
6.	tehniška dediščina	231	236	299	299	302	304	310	313	316	319
7.	numizmatika	1027	1027	1027	1040	1043	1043	1043	1043	1043	1043
8.	prirodoslovje	47	47	47	47	47	47	47	47	47	47
9.	lapidarij	22	22	22	22	22	22	22	22	22	22
10.	razglednice	671	671	671	671	753	753	753	753	754	764
11.	plakati	811	811	811	812	815	815	823	838	838	838
12.	donacija Kambič	176	179	179	179	179	179	229	229	230	230
13.	diapozitivi						2061	2061	2061	2061	2061
14.	negativi na steklu							263	263	263	263
	Skupaj	14672	16296	17213	17454	17725	19899	20375	20661	20827	21725
* od tega digitalno obdelanih 11.053 oziroma 51%											

ŠTEVILO OBISKOVALCEV

2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
15.527	16.452	21.928	20.356	20.244	23.939	26.139	22.453	22.725	11.261
(pol leta zaprta Galerija Kambič, brez občasnih razstav v Ganglovem razstavišču)	(brez občasnih razstav v Ganglovem razstavišču)				(po odprtju prenovljene Spominske hiše Otona Župančiča Vinica)		(zaprta Muzejska hiša Semič)	(zaprta Muzejska hiša Semič)	(koronsko leto; brez prihodkov Muzejske hiše Semič); čeprav je bil Belokranjski muzej več kot tretjino leta zaprt za obiskovalce, je bil obisk posameznikov v juliju in avgustu 2020 najboljši v vseh letih delovanja muzeja

PRIHODKI

PRIHODKI	2011	%	2012	%	2013	%	2014	%	2015	%
državni proračun	232.788	70,4	227.146	71,6	209.581	70,0	216.530	70,0	209.407	67,6
občinski proračun občin ustanoviteljic	66.620	20,1	64.296	20,3	63.647	21,3	69.786	22,6	77.856	25,2
lastni prihodki	31.383	9,5	25.784	8,1	25.935	8,7	23.016	7,4	22.359	7,2
skupaj	330.791		317.226		299.163		309.332		309.622	

PRIHODKI	2016	%	2017	%	2018	%	2019	%	2020	%
državni proračun	219.306	72,9	227.110	73,5	239.339	67,8	245.876	64,9	249.459	74,8
občinski proračun občin ustanoviteljic	56.787	18,9	58.317	18,8	85.605	24,2	105.969	28,0	70.156	21,0
lastni prihodki	24.781	8,2	23.696	7,7	28.149	8,0	22.874	7,1	14.068	4,2
skupaj	300.874		309.123		353.093		378.577		333.683	

Belokranjski muzej Metlika
Trg svobode 4
8330 Metlika

andreja.brancelj@guest.arnes.si

Številka: 621-7/2021/3
Datum: 15. 4. 2021

**Zadeva: Predhodno mnenje k predlogu strateškega načrta javnega zavoda
Belokranjski muzej Metlika**

Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije (v nadaljevanju: ministrstvo) daje skladno s četrtem odstavkom 35. člena Zakona o uresničevanju javnega interesa za kulturo (Uradni list RS, št. 77/07 - uradno prečiščeno besedilo, 56/08, 4/10, 20/11, 111/13, 68/16, 61/17 in 21/18 - ZNOrg; v nadaljevanju: ZUJIK) predhodno mnenje k strateškemu načrtu z naslovom *Strateški načrt Belokranjskega muzeja Metlika 2021 – 2026* (v nadaljevanju: Strateški načrt), ki ga je dne 9. 4. 2021 predložil javni zavod Belokranjski muzej Metlika, Trg svobode 4, Metlika.

Navedena določba ZUJIK zahteva, da mora imeti javni zavod strateški načrt – dokument srednjeročnega razvojnega načrtovanja, ki obsega programske usmeritve in predviden obseg programa, organizacijske usmeritve, opredelitev investicij in investicijskega vzdrževanja ter podlage za kadrovski načrt, ki vključujejo tudi predvidene zunanje sodelavce. ZUJIK določa, da strateški načrt s soglasjem sveta javnega zavoda, po predhodnem mnenju ustanovitelja in financerja javnega zavoda, sprejme direktor javnega zavoda, in sicer za obdobje petih let, pri čemer lahko strateški načrt vsebuje tudi dolgoročne usmeritve, ki presegajo to obdobje.

Ministrstvo ugotavlja, da Strateški načrt sledi namenu, zaradi katerega je javni zavod ustanovljen, kot izhaja iz Zakona o varstvu kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 16/08, 123/08, 8/11, 30/11, Odl.US: U-I.297/08-19, 90/12, 111/13, 32/16 in 21/18 – ZNOrg) in Odloka o ustanovitvi javnega zavoda Belokranjski muzej Metlika (Uradni list RS, št. 47/09).

Ministrstvo ugotavlja, da je Strateški načrt skladen z določbami četrtega odstavka 35. člena ZUJIK. Obsega programske usmeritve in predviden obseg programa, organizacijske usmeritve, podlage za kadrovski načrt ter opredelitev investicij in investicijskega vzdrževanja.

Pripravila:
mag. Marija Brus
SEKRETARKA

dr. Vasko Simoniti
MINISTER

Poslati: e-naslov